

(i) Printed Pages : 8

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	7	5	2	1
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	6
---	---	---	---

B.A. / B.Sc. (General) 6th Semester
(2056)

GEOGRAPHY

Paper–XI : World Regional Geography–II

(In all Mediums)

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 60

Note :- (1) Attempt **five** questions in all. Q. No. **1** is compulsory based on Map. Select **one** question from each of the four units. Credit will be given for suitable maps/diagrams and examples. Students can use unmarked/transparent stencils of the world/country and coloured pen/pencil.

(2) For USOL/Reappear/Improvement candidate(s) who have not been assessed earlier for Internal Assessment, the question paper(s) in their case shall be of maximum marks allotted to the paper(s) concerned.

1. Compulsory Question (Map Based Question). Attempt any **ten** in about **30** words each:

(A) Geographical location of East Asia.

(B) Major rivers of East Asia.

- (C) Rice growing areas of East Asia.
- (D) SAARC and its role.
- (E) Two important Coal Mines of East Asia.
- (F) Two Highest Mountain peaks in South Asia.
- (G) Singapore and its importance.
- (H) Tea producing countries of South Asia.
- (I) Red Sea.
- (J) Suez Canal.
- (K) Two main Fishing grounds of East Asia.
- (L) Desert of Arab.
- (M) Iron and steel Industries of South Asia.
- (N) Aswan Dam.
- (O) Gold reserves of Africa South of Sahara. 10×2=20

UNIT-I

2. Divide East Asia into major Physiographic Regions and discuss each region with the help of a map. 10
3. Write a detailed note on the Major manufacturing industries of East Asia. 10

UNIT-II

4. Which are the countries that comprise South-East-Asia as a Region? Discuss the demographic features of the population of South East Asia. 3+7=10
5. Explaining the terms "Weather and Climate", discuss the climate of South-Asia and its impact on agriculture. 2+8=10

UNIT-III

6. Petroleum is the main economy of the Middle East and North Africa region, explain it in detail. 10
7. Write a note on Agriculture and Minerals of the Middle East and North Africa region. 10

UNIT-IV

8. Discuss the demographic characteristics and cultural pattern of Africa, South of Sahara. 10
9. Write an essay on agriculture of Africa South of Sahara. 10

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) कुल पाँच प्रश्नों का उत्तर दें। प्रश्न संख्या 1 मानचित्र पर आधारित अनिवार्य प्रश्न है। चारों यूनिटों से प्रत्येक में से एक प्रश्न चुनें। उपयुक्त मानचित्रों/आरेखों और उदाहरणों के लिए अंक दिए जाएँगे। छात्र विश्व/देश के बिना निशान वाले/पारदर्शी स्टेंसिल और रंगीन पेन/पेंसिल का उपयोग कर सकते हैं।

(2) उन उम्मीदवारों के लिए जिनका आंतरिक मूल्यांकन पहले नहीं किया गया है (USOL/पुनः परीक्षा/सुधार परीक्षा), उनके मामले में प्रश्न पत्र संबंधित पेपर के लिए आवंटित अधिकतम अंकों का होगा।

1. अनिवार्य प्रश्न (मानचित्र आधारित प्रश्न) किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर लगभग 30 शब्दों में दीजिए:
(A) पूर्वी एशिया की भौगोलिक स्थिति।
(B) पूर्वी एशिया की प्रमुख नदियाँ।

- (C) पूर्वी एशिया के चावल उत्पादक क्षेत्र।
- (D) सार्क और उसकी भूमिका।
- (E) पूर्वी एशिया की दो महत्वपूर्ण कोयला खदानें।
- (F) दक्षिण एशिया की दो सबसे ऊँची पर्वत चोटियाँ।
- (G) सिंगापुर और उसका महत्व।
- (H) दक्षिण एशिया के चाय उत्पादक देश।
- (I) लाल सागर।
- (J) स्वेज नहर।
- (K) पूर्वी एशिया के दो मुख्य मत्स्य पालन क्षेत्र।
- (L) अरब का रेगिस्तान।
- (M) दक्षिण एशिया के लौह और इस्पात उद्योग।
- (N) असम बांध।
- (O) सहारा के दक्षिण में अफ्रीका के स्वर्ण भंडार। $10 \times 2 = 20$

यूनिट-I

2. पूर्वी एशिया को प्रमुख भौगोलिक क्षेत्रों में विभाजित कीजिए और मानचित्र की सहायता से प्रत्येक क्षेत्र पर चर्चा कीजिए। 10

3. पूर्वी एशिया के प्रमुख विनिर्माण उद्योगों पर विस्तृत टिप्पणी लिखिए। 10

यूनिट-II

4. दक्षिण-पूर्व एशिया क्षेत्र में कौन-कौन से देश शामिल हैं? दक्षिण-पूर्व एशिया की जनसंख्या की जनसांख्यिकीय विशेषताओं पर चर्चा कीजिए। 3+7=10

5. मौसम और जलवायु शब्दों की व्याख्या करते हुए, दक्षिण एशिया की जलवायु और कृषि पर इसके प्रभाव की चर्चा कीजिए। 2+8=10

यूनिट-III

6. पेट्रोलियम मध्य पूर्व और उत्तरी अफ्रीका क्षेत्र की मुख्य अर्थव्यवस्था है, इस पर विस्तार से चर्चा कीजिए। 10
7. मध्य पूर्व और उत्तरी अफ्रीका क्षेत्र की कृषि और खनिजों पर टिप्पणी लिखिए। 10

यूनिट-IV

8. सहारा रेगिस्तान के दक्षिण में स्थित अफ्रीका की जनसांख्यिकीय विशेषताओं और सांस्कृतिक स्वरूप पर चर्चा कीजिए। 10
9. सहारा रेगिस्तान के दक्षिण में स्थित अफ्रीका की कृषि पर एक निबंध लिखिए। 10

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ। ਢੁਕਵੇਂ ਨਕਸ਼ਿਆਂ/ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਲਈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਸ਼ਵ/ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਣ-ਚਿੰਨ੍ਹਤ/ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸਟੈਂਸਿਲ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਪੈਨ/ਪੈਨਸਿਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(2) USOL/Reappear/ਸੁਧਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਕਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਸਬੰਧਤ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

1. ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਨਕਸ਼ਾ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)। ਕੋਈ ਵੀ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :

(A) ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ।

(B) ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਨਦੀਆਂ।

(C) ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚੌਲ ਉਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ।

(D) ਸਾਰਕ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

(E) ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ।

(F) ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ।

(G) ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

(H) ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਚਾਹ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼।

(I) ਲਾਲ ਸਾਗਰ।

(J) ਸੁਏਜ਼ ਨਹਿਰ।

(K) ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ।

(L) ਅਰਬ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ।

(M) ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਉਦਯੋਗ।

(N) ਅਸਵਾਨ ਡੈਮ।

(O) ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ। $10 \times 2 = 20$

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਭੌਤਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
3. ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 10

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀਆਂ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $3+7=10$
5. “ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੱਖਣੀ-ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਜਲਵਾਯੂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $2+8=10$

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 10
7. ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਅਫਰੀਕਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਖਣਿਜਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 10

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਫਰੀਕਾ, ਦੀਆਂ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੈਟਰਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
9. ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 10